

щедрівки незмінну мелодію фольклорного першоджерела з особливостями форми (куплетна форма з елементами варіацій та рондо), ладогармонічного плану, драматургічного розвитку, тембральних рішень, роботи з вербальним текстом, що утворює авторський стиль хорового письма. Такі засоби не лише урізноманітнюють звучання, а й передають живу енергію народного обряду, характерну для зимового циклу.

СЕКЦІЯ:
СВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ
ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

М. Бологов

**КОНЦЕРТНА ПРОГРАМА «ТАНЦІ НАРОДІВ СВІТУ» ХОРУ ІМ. Г. ВЕРЬОВКИ
В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

М. Bologov

**THE CONCERT PROGRAM "WORLD FOLK DANCES" BY THE VERYOVKA CHOIR
IN THE CONTEXT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION**

Найбільш відомим мистецьким колективом України, який репрезентує українське мистецтво на міжнародній арені, є Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г. Верьовки (далі хор ім. Г. Верьовки). Статус «національний», закріплений за означеним колективом, сприяє підвищенню відповідальності за власну роботу, оскільки мистецькі організації такого рівня покликані не тільки демонструвати професіоналізм у виконавському аспекті та естетичну привабливість, але й транслювати в соціумі певні сенси й цінності, котрі співвідносяться з культурною політикою держави. Необхідність брати активну участь у міжнародній мистецькій діяльності зумовлює долучення до процесів міжкультурної комунікації. Отже, відбувається комунікативна дія між мистецьким колективом й глядачем — представником іншої культури, під час якої ретранслятор презентує творчий продукт, а реципієнт споживає його і певним чином реагує та інтерпретує.

Творчим продуктом діяльності хору ім. Г. Верьовки є вокальні, вокально-хореографічні, хореографічні, інструментальні композиції, котрі формують репертуар колективу. За свідченням А. Бондаренка, «за період з 1943 по 2020 в репертуарі хору ім. Г. Верьовки представлено 1362 композиції», що дозволяє охарактеризувати мистецький доробок колективу як доволі об'ємний. Основна частка номерів є пісенними, оскільки ансамбль в першу чергу позиціонує себе як народний хор, особливістю якого є наявність балетної та оркестрової груп. Значний репертуарний обсяг композицій дозволяє хору створювати чимало концертних програм відповідно до певної тематики, мети чи творчого задуму.

Однією з найбільш сучасних концертних програм хору ім. Г. Верьовки є «Танці народів світу», яка з'явилася й пройшла сценічну апробацію у 2015 р. в Полтаві. Її специфікою є велика кількість хореографічних номерів, що не притаманно цьому мистецькому колективу. Зазвичай класичний сценічний виступ хору налічує від чотирьох до семи танцювальних композицій, тоді як ця програма може представити

від семи до одинадцяти. Відповідно, привернення уваги глядача до проекту в першу чергу відбувається хореографічними засобами, які здатні підсилювати емоційний вплив на реципієнтів завдяки своїй динамічності.

Однією з функцій мистецтва є налагодження взаємозв'язків та взаєморозуміння між представниками інших культур. Мистецтво здатне долати мовні бар'єри завдяки чуттєвій складовій. Через це відбуваються презентація національної творчої діяльності на міжнародному рівні та ретрансляція народних традицій та цінностей. Саме тому концертна програма «Танці народів світу» є важливою у контексті налагодження міжкультурної комунікації, а також є допоміжним елементом в реалізації продуктивної української культурної дипломатії.

Ця програма ґрунтується на народній творчості різних національностей та національних меншин. До неї увійшли український, польський, словацький, румунський, татарський, єврейський, молдавський, іспанський, угорський танці, українські, аргентинські та іспанські пісні, а також українська та болгарська інструментальна музика. На нашу думку, мультинаціональний зміст концертної програми «Танці народів світу» здатен сприяти покращенню культурних відносин та зміцненню зовнішніх політичних зв'язків України. Посилена емоційна складова аналізованого проекту може мати суттєвий вплив на розуміння сутності українського народно-сценічного мистецтва, а звідси сприяти встановленню міжкультурного діалогу між Україною та країнами світу, оскільки в цій програмі представлено не тільки українські культурні символи й коди, але й символи різних національних культур. Варто зазначити, що проект склався як продовження традиції хору ім. Г. Верьовки готувати до закордонних гастролей композицію у стилістиці тієї народності, в країні якої має відбуватися концертний виступ. На підставі такої практики і було створено цілісний проект «Танці народів світу». Окрім цього, зазначена програма виконує культурно-просвітницьку роль для українського суспільства, таким чином готуючи його до міжкультурного діалогу.

Програма «Танці народів світу» репрезентувалася під час гастролей як українськими містами, так і закордоном до 2020 р., а з появою ковіду, а потім й із повномасштабною російсько-українською війною акценти політики хору ім. Г. Верьовки дещо змістилися. Через історичні та політичні обставини ця концепція певним чином втратила свою актуальність в умовах сьогодення, оскільки зараз першочерговою метою колективу є консолідація нації. Зважаючи на це, політика хору ім. Г. Верьовки спрямована на створення й трансляцію продукту, в якому домінують українська тематика і символіка. Однак окремі композиції програми «Танці народів світу» продовжують виконуватися на концертних заходах. Зазвичай це закордонна концертно-виконавська діяльність.

Отже, концертна програма «Танці народів світу» хору ім. Г. Верьовки є важливою для встановлення міжнародних культурних зв'язків України. Мультинаціональний зміст проекту надає змогу популяризувати культури різних національностей й встановлювати продуктивну міжкультурну комунікацію. Завдяки акцентованості на хореографічному аспекті відбувається підсилення емоційного впливу на глядачів, що дозволяє подолати мовні бар'єри, які виникають у міжкультурній комунікації. Проаналізовані особливості творчого проекту свідчать, що він може розглядатися як важливий елемент для встановлення та підтримки міжнародних культурних

зв'язків України. Перспективою подальших досліджень вважаємо інтерпретацію ролі інших мистецьких проєктів хору ім. Г. Верьовки у реалізації української культурної дипломатії.

К. Бортник, К. Островська

ПОСТАТЬ ОЛЕКСАНДРА НЕБЕСНОГО В ЕТНОХОРЕОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ ПОДІЛЬСЬКИХ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ

K. Bortnyk, K. Ostrovska

THE FIGURE OF OLEKSANDR NEBESNYI IN THE ETHNOCHOREOLOGICAL DIMENSION OF PODILLIA DANCE TRADITIONS

У культурній спадщині українського народу танець посідає значне місце, оскільки стимулює звернення до національної ідентичності та необхідності самоутвердження. Тому вивчення танцювального фольклору, специфіки його збереження та інтерпретації в сценічних формах хореографії, аналіз діяльності хореографів-фольклористів є важливим завданням сучасної етнохореології.

До проблеми збереження регіональних зразків народної хореографічної культури, зверталося багато сучасних дослідників таких, як І. Мостова, С. Куценко, Л. Косаківська та О. Чепалов, В. Шкоріненко, Л. Щур та ін. Однак деякі важливі постаті, які відіграли вагомий роль в збереженні автентичних зразків українського танцювального фольклору, досі залишаються поза увагою науковців. Це зумовило звернення до постаті О. Небесного, який залишив суттєвий творчий спадок, створений на матеріалі подільського фольклорного танцю. Але в науковому дискурсі особистість цього хореографа-фольклориста не фігурувала.

Олександр Небесний є відомим хореографом, етнографом, фольклористом, засновником та першим балетмейстером Народного ансамблю танцю «Поділля» та Народного аматорського ансамблю українського фольклорного танцю «Гонта» (м. Хмельницький), керівником Народного ансамблю танцю «Горлиця» (м. Кам'янець-Подільський) та Школи українського народного танцю «Явір» (Канада). Під час своїх творчих експедицій у різні регіони України він збирав найкращі зразки народної хореографії та на цьому матеріалі робив цікаві сценічні інтерпретації, поєднуючи автентичні фольклорні мотиви з сучасним баченням народно-сценічної хореографії.

О. Небесний залишив багатий творчий доробок, що був репрезентований не тільки на сценах України. Балетмейстер довгий час проживав в Канаді й пропагував український народний танець за кордоном: у Болгарії, Фінляндії, Канаді, Польщі, Німеччині, країнах Африки. Хореограф створював самобутні танцювальні номери та цікаві концертні програми, самостійно розробляв костюми, бережно ставлячись до кожної деталі.

Знавець автентичних подільських танців «Варварка», «Оляндра», «Венгерка» та багатьох інших, О. Небесний ніколи не вдавався до хореографічного побутовізму та шароварщини, надаючи перевагу глибинній сутності руху, манері виконання, музично-пластичній взаємодії та регіональній специфіці подільського танцю: положенням рук, корпусу, основним крокам тощо. Балетмейстер володів ґрунтовними знаннями, гарним смаком і гострим розумом, що надавало йому можливість презентувати справжні сценічні зразки подільського танцю, у яких